

Лекція з дисципліни «Громадянська освіта»

На тему: «Громада»

План:

1. Поняття місцевого та територіального громадського самоврядування.
2. Людина і громада.

1. Важлива роль у системі демократичного правління належить **місцевому самоврядуванню**. Місцеве самоврядування відіграє роль своєрідної проміжної ланки між громадянським суспільством і державою, належачи більше до першого, ніж до другої.

У сучасній Європі розуміння місцевого самоврядування визначається прийнятою в 1985 р. Радою Європи **Європейською хартією місцевого самоврядування**. Це самоорганізація громадян за місцем їхнього проживання для самостійної під власну відповідальність реалізації своїх ініціатив у питаннях місцевого значення. Для здійснення цього вони утворюють добровільні самоврядні територіальні організації - **громади**.

Відповідно до особливостей функціонування місцевого самоврядування традиційно розрізняють англосаксонську (**англо-американську, з принципом «позитивного регулювання»**, за якого перелік прав та обов'язків місцевого самоврядування визначає законодавство) і континентальну (європейську, французьку) моделі.

Англосаксонській моделі притаманні такі риси:

- значна автономія органів місцевого самоврядування стосовно держави;
- відсутність прямого підпорядкування центру органів територіального рівня;
- відсутність уповноважених представників центральної влади, що контролюють органи місцевого самоврядування на місцях;
- контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування непрямым шляхом через суд і центральні міністерства;

- виборність ряду посадових осіб місцевого самоврядування територіальною громадою;
- діяльність органів місцевого самоврядування в межах закріплених у законодавстві повноважень.

В основу континентальної моделі місцевого самоврядування покладено принцип «негативного регулювання», за яким дозволено робити все, що не заборонено законом.

Для континентальної моделі є характерним:

- значно вищий рівень централізації порівняно з англосаксонською моделлю;
 - наявність системи вертикальної (ієрархічної) підпорядкованості органів місцевого самоврядування центру;
- поєднання місцевого самоврядування на місцях із прямим державним управлінням і функціонуванням на одному й тому самому територіальному рівні обраних територіальною громадою органів місцевого самоврядування й посадовців, призначених центральною владою, що здійснюють адміністративний нагляд за діяльністю самоврядування.

В Україні основним елементом місцевого самоврядування є територіальна громада, яка здійснює самоврядування в порядку, встановленому законом як безпосередньо, так і через обраних представників, а також через виконавчі органи місцевого самоврядування.

Згідно ст. 1 ЗУ «Про місцеве самоврядування» територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр.

На підставі ст. 5 ЗУ «Про місцеве самоврядування» *система місцевого самоврядування включає:*

територіальну громаду;

сільську, селищну, міську раду;

сільського, селищного, міського голову;

виконавчі органи сільської, селищної, міської ради;

районні та обласні ради, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст;

органи самоорганізації населення.

На них **покладені окремі повноваження органів виконавчої влади**, що стосуються таких сфер життя:

- планування соціально-економічного й культурного розвитку території громади; • формування й використання місцевого бюджету;
- управління комунальною власністю;
- управління житлово-комунальним господарством, закладами побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, підприємствами транспорту та зв'язку;
- будівництва;
- освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури та спорту;
 - регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища;
- соціального захисту населення;
- зовнішньоекономічної діяльності;
- оборонної роботи;
- адміністративно-територіального устрою;
- законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян тощо.

2. Термін «грумада» використовується не лише в значенні територіальної грумади як ланки системи місцевого самоврядування, закріпленої в законодавстві України. Іншим його значенням є розуміння грумади як форми об'єднання людей, що ставить перед собою певні спільні завдання.

Характерними рисами, притаманними цій спільноті, вважаються такі:

- спільна територія проживання її членів, що дозволяє їм спілкуватися й контактувати між собою;
- наявність повного або часткового самоврядування;
- спільне вирішення своїх соціально-побутових проблем на основі активної співпраці;
- підтримка одне одного та взаємодопомога;
- морально-виховний вплив на членів грумади.

Що дає людині участь у житті грумади? Завдяки цьому вона усвідомлює, що, об'єднавши зусилля, завжди легше досягти бажаного. Грумада допомагає людині зрозуміти, як вона залежить від її активної позиції та небайдужості до проблем спільноти. Вона сприяє соціалізації індивіда, формуючи в ньому чимало необхідних для життя соціальних якостей.